

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 8 Φεβρουαρίου 2022, με την ακόλουθη σύνθεση: Άννα Λιγωμένου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου (εισηγήτρια) και Γρηγόριος Βαλληνδράς, Σύμβουλοι, Ευθύμιος Καρβέλης και Ιωάννα Ευθυμιάδου, Πάρεδροι, που μετέχουν με συμβουλευτική ψήφο.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ευάγγελος Καραθανασόπουλος, ως νόμιμος αναπληρωτής του Γενικού Επιτρόπου Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος είχε κώλυμα.

Γραμματέας: Ιωάννης Αθανασόπουλος, Γραμματέας του Δευτέρου Τμήματος.

Για να δικάσει την από ...2018 έφεση (Α.Β.Δ: .../2018) των: **1)** Θ... Θ... του ..., κατοίκου .... (οδός ... **2)** Α... Χ... του..., κατοίκου εν ζωή ... (οδός ...), ο οποίος απεβίωσε. **3)** Ι... Χ... του ..., κατοίκου ..., **4)** Γ... Κ... του ..., κατοίκου (οδός Α...), **5)** Α... Κ... του ..., κατοίκου ... - ... (οδός ...), ως νόμιμης εξ αδιαθέτου κληρονόμου (συζύγου) του Σ... Κ... του ..., **6)** Μ... Κ... του ..., κατοίκου .... (οδός ...), ως νόμιμης εξ αδιαθέτου κληρονόμου (τέκνου) του Σ... Κ... του ..., **7)** Ο... Κ... του Σ..., κατοίκου ... (οδός ...), ως νόμιμης εξ αδιαθέτου κληρονόμου (τέκνου) του Σ... Κ... του ..., οι οποίοι, πλην του ως άνω αποβιώσαντος δεύτερου των εκκαλούντων, παραστάθηκαν δια του πληρεξουσίου δικηγόρου τους Γ... Α... (ΑΜ/ΔΣΑ ...),

κατά του Ελληνικού Δημοσίου, όπως εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε δια της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Μαρίας Γραμματικάκη και

κατά του Δήμου Λαγκαδά, όπως εκπροσωπείται νόμιμα, ο οποίος παραστάθηκε δια δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 του πληρεξουσίου δικηγόρου του Θ... Μ... (ΑΜ/ΔΣ Θ...).

Με την έφεση αυτή επιδιώκεται η ακύρωση: **α)** της .../2017 Πράξης του Β' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου και **β)** κάθε άλλης συναφούς πράξης ή παράλειψης της Διοίκησης.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο των εκκαλούντων, ο οποίος ενημέρωσε το Δικαστήριο ότι ο δεύτερος εκκαλών Α... Χ... απεβίωσε και ότι δεν έχει εντολή συνέχισης της δίκης από τους κληρονόμους του, ζήτησε δε την παραδοχή της έφεσης για τους λοιπούς εκκαλούντες.

Την εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία ζήτησε την απόρριψη της έφεσης. Και

Τον Αντεπίτροπο Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την εν μέρει παραδοχή της έφεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε σε τηλεδιάσκεψη μέσω της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e:Presence.gov.gr, σύμφωνα με το άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, με την παρουσία του Γραμματέα Ιωάννη Αθανασόπουλου.

**Αφού μελέτησε τη δικογραφία,
Σκέφτηκε σύμφωνα με τον νόμο και
Αποφάσισε τα ακόλουθα:**

1. Στον ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (Α' 127) ορίζεται στο άρθρο 52 ότι «1. Η δίκη διακόπτεται αν, πριν από το πέρας της προφορικής διαδικασίας, αποβιώσει ο διάδικος (...)», στο άρθρο 53 ότι «1. Η διακοπή επέρχεται από τότε που το Δικαστήριο λαμβάνει γνώση του λόγου της διακοπής. 2. Οποιοσδήποτε έχει δικαίωμα να επαναλάβει τη δίκη ή ο πληρεξούσιος δικηγόρος εκείνου, στο πρόσωπο του οποίου συνέτρεξε ο λόγος της διακοπής, γνωστοποιεί στο Δικαστήριο τον λόγο της διακοπής, είτε με κατάθεση σχετικού δικογράφου, είτε με προφορική δήλωση στο ακροατήριο, είτε εκτός του ακροατηρίου κατά τη διενέργεια διαδικαστικής πράξης. Η γνωστοποίηση πρέπει να συνοδεύεται από τα στοιχεία που αποδεικνύουν τη συνδρομή του λόγου της διακοπής. 3. (...) και στο άρθρο 54 ότι «1. Η επανάληψη της διακοπείσας δίκης μπορεί να γίνει με δήλωση εκείνου που δικαιούται να ζητήσει την επανάληψή της. Αν οι δικαιούμενοι είναι περισσότεροι, αρκεί η δήλωση και του ενός ακόμη από αυτούς. (...). 2. (...). 3. Αν δήλωση επανάληψης της δίκης δεν γίνει εντός διμήνου από τότε που το Δικαστήριο έλαβε γνώση του γεγονότος που επέφερε τη διακοπή της δίκης, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ορίζει δικάσιμο για τη συνέχισή της. Κατά τη συζήτηση καλούνται όλοι οι διάδικοι, καθώς και όσοι έχουν δικαίωμα σε επανάληψη της δίκης, των οποίων η διεύθυνση είναι γνωστή στο Δικαστήριο. (...)».

2. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι εάν στο διάστημα που μεσολαβεί από την άσκηση του ενδίκου βοηθήματος μέχρι το τέλος της προφορικής συζήτησης της υπόθεσης γνωστοποιηθεί στο δικαστήριο ο θάνατος

διαδίκου, επέρχεται διακοπή της δίκης, η οποία διαπιστώνεται με απόφαση του δικαστηρίου. Η δίκη που διακόπηκε μπορεί να επαναληφθεί είτε εκούσια, με δήλωση, δηλαδή, κά-ποιου που έχει έννομο συμφέρον για τη συνέχισή της, είτε με αυτεπάγγελτη ενέργεια του δικαστηρίου (Ελ.Συν.Ολομ.1581, 862/2011, Δευτ. Τμ. 1286/2021, Πρώτο Τμ. 895/2021, VII Τμ. 1346/2018, 170/2013).

3. Στην προκειμένη περίπτωση, από το προσκομιζόμενο αντίγραφο αποσπάσματος της 39/1/2019 ληξιαρχικής πράξης θανάτου του Ληξιάρχου του Δήμου Α..., που κατατέθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 7.2.2019, προκύπτει ότι ο δεύτερος των εκκαλούντων, Α... Χ..., απεβίωσε στις 24.05.2019, δηλαδή μετά την άσκηση της κρινόμενης έφεσης. Περαιτέρω, από το 790/2.11.2021 πιστοποιητικό του Ε... Λ... προκύπτει ότι την επαχθείσα σε αυτούς κληρονομία αποποιήθηκαν τόσο οι εγγύτεροι συγγενείς του θανόντος, ήτοι η σύζυγος αυτού Χ... Γ... και η θυγατέρα του Α... Λ... (βλ. σχετ. το .../....2019 πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών του Δήμου ...), όσο και οι Ε... Χ..., Δ... Κ..., Π... Λ..., Δ... Χ..., Σ... Χ..., Δ... Χ., Π... Χ..., Α... Α... και Η... Α..., ενώ από το .../....2021 πιστοποιητικό του Ε... Λ... προκύπτει ότι δεν έχει δημοσιευθεί διαθήκη του θανόντος. Εξάλλου, ο παραστάς για τους λοιπούς εκκαλούντες και υπογράφων την έφεση δικηγόρος δήλωσε στο ακροατήριο ότι δεν έχει εντολή για συνέχιση της δίκης ως προς τον θανόντα, ούτε κατά τη συζήτηση της έφεσης ζητήθηκε η συνέχιση της δίκης από κάποιον που νομιμοποιείται προς τούτο. Με τα δεδομένα αυτά, ως προς τον δεύτερο εκκαλούντα πρέπει να κηρυχθεί διακοπείσα η δίκη.

4. Με την υπό κρίση έφεση, όπως οι λόγοι αυτής αναπτύσσονται με το από 14.2.2022 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ζητείται η ακύρωση: **α)** της .../2017 Πράξης του Β΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά το μέρος αυτής με το οποίο καταλογίσθηκαν, υπέρ του πρώην Δήμου ... (ήδη Δήμου ..., βλ. άρθρα 1 παρ. 2 περ. 19 εδ. 10 και 283 παρ. 1 ν. 3852/2010, Α΄ 87) Ν. Θ..., αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, υπό την ιδιότητά τους ως δημοτικών συμβούλων, κατά το μέρος της ευθύνης εκάστου, για τη δημιουργία ελλείμματος στη διαχείριση του εν λόγω Δήμου, κατά το οικονομικό έτος 2007, οι πρώτος, δεύτερος και τρίτος των εκκαλούντων μέχρι του ποσού των 9.200,00 ευρώ, ο τέταρτος εκκαλών μέχρι του ποσού των 4.600,00 ευρώ και ο Σ... Κ..., σύζυγος της πέμπτης και πατέρας της έκτης και της έβδομης των εκκαλούντων, μέχρι του ποσού των 4.600,00 ευρώ και **β)** κάθε συναφούς με αυτήν πράξης ή παράλειψης.

5. Η υπό κρίση έφεση, κατά το μέρος που στρέφεται κατά κάθε πράξης ή παράλειψης συναφούς με την ως άνω καταλογιστική Πράξη, πρέπει να απορριφθεί ως αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης (Ελ.Συν.Ολομ.4707/2015, 1510/2016, VII Τμ. 161/2019). Κατά τα λοιπά, η έφεση αυτή, για την οποία καταβλήθηκε το προσήκον παράβολο (βλ. το ... ηλεκτρονικό παράβολο της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων), έχει ασκηθεί νομότυπα και εμπρόθεσμα και, επομένως, πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητά της.

6. Από τον συνδυασμό των άρθρων 34 και 35 του Αστικού Κώδικα συνάγεται ότι ο άνθρωπος είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων εφόσον ζει. Μετά τον θάνατό του επέρχεται παύση της προσωπικότητάς του, συνακόλουθα δε και της ικανότητάς του να είναι υποκείμενο υποχρεώσεων και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να καταστεί υποκείμενο καταλογισμού. Κατά συνέπεια, καταλογιστική πράξη που εκδίδεται κατά φυσικού προσώπου μετά τον θάνατό του πάσχει ακυρότητας, ως στρεφόμενη κατά ανύπαρκτου, κατά τον χρόνο της έκδοσής της, υποκειμένου ενοχής, και για τον λόγο αυτόν, που εξετάζεται και αυτεπαγγέλτως (άρθρο 116 του ν.4700/2020), καθίσταται ακυρωτέα (Ελ. Συν.VII Τμ.1937/2020, 0843/2019, 2012/2018, 2478/2016, 580/2014).

7. Στην υπό κρίση υπόθεση, με την .../2018 απόφαση του VII Τμήματος έγινε δεκτή έφεση των Α..., Μ... και Ο... Κ..., πέμπτης, έκτης και έβδομης των ήδη εκκαλούντων, κατά της .../2013 καταλογιστικής Πράξης του Β' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ακυρώθηκε η Πράξη αυτή κατά το μέρος που εκδόθηκε κατά του Σ... Κ., συζύγου της πρώτης και πατέρα των λοιπών, ο οποίος, σύμφωνα με την ...2010 ληξιαρχική πράξη θανάτου του Ληξιαρχείου του Δήμου ..., είχε αποβιώσει στις ...2010. Εν όψει αυτών, η ήδη προσβαλλόμενη Πράξη, κατά το μέρος που, σύμφωνα με τα ανωτέρω γνωστά στο Δικαστήριο από προηγούμενη δικαστική του ενέργεια (άρθρο 242 παρ.2 του ν. 4700/2020), εκδόθηκε σε βάρος ανύπαρκτου προσώπου, είναι άκυρη και πρέπει, για τον λόγο αυτό, αυτεπαγγέλτως εξεταζόμενο, να γίνει δεκτή η κρινόμενη έφεση ως προς τις κληρονόμους του πέμπτη, έκτη και έβδομη των εκκαλούντων και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη Πράξη, κατά το μέρος που καταλογίσθηκε με αυτήν ο Σ... Κ... μέχρι του ποσού των 4.600 ευρώ.

8. Στον ν.4820/2021 «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και άλλες ρυθμίσεις» (Α' 130) ορίζονται στο άρθρο 144 υπό τον τίτλο «Μέτρο ευθύνης» τα ακόλουθα: «1. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στην παρ. 4, τα πρόσωπα που ανα-

φέρονται στα άρθρα 142 και 143 ευθύνονται, αν προκάλεσαν το έλλειμμα από δόλο, βαρεία ή ελαφρά αμέλεια. (...) 4. Τα πρόσωπα που έλαβαν μη νόμιμη απόφαση νομικής δέσμευσης, η οποία εκτελέστηκε, ευθύνονται μόνο αν ενήργησαν με δόλο ή βαρεία αμέλεια. Δεν συντρέχει βαρεία αμέλεια όταν η απόφαση αυτή στηρίζεται: **α)** σε υποστηρίξιμη ερμηνεία του νόμου ή **β)** σε πλάνη περί τα πράγματα που δεν είναι πρόδηλη ή **γ)** σε νομικό χαρακτηρισμό που δεν είναι προφανώς εσφαλμένος» και στο άρθρο 164 παρ.2 ότι «Τα άρθρα 144 και 150 εφαρμόζονται από το Ελεγκτικό Συνέδριο, κατά την εκδίκαση του ένδικου μέσου της έφεσης ενώπιον των Τμημάτων του σε υποθέσεις από καταλογιστικές πράξεις, που εκδόθηκαν μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος».

9. Με τις διατάξεις αυτές, οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στο Μέρος Έβδομο με τίτλο «Καταλογισμοί» της Πρώτης Ενότητας με τίτλο «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου» του ν. 4820/2021, αναμορφώνεται το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τους καταλογισμούς που διενεργούνται από το Ελεγκτικό Συνέδριο με σκοπό, μεταξύ άλλων, την προσαρμογή των σχετικών ρυθμίσεων στην πρόσφατη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τη διασφάλιση της προάσπισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ελεγχόμενων και την ευθυγράμμιση με τις διεθνείς καλές πρακτικές αποτελεσματικότητας του ελέγχου. Ειδικά όσον αφορά στην ευθύνη των προσώπων που έλαβαν μη νόμιμη απόφαση νομικής δέσμευσης, η οποία εκτελέστηκε, στην παράγραφο 4 του άρθρου 144 του ως άνω νόμου προβλέπεται ότι αυτοί ευθύνονται για την πρόκληση ελλείμματος μόνο αν ενήργησαν με δόλο ή βαρεία αμέλεια. Επομένως, με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται περιορισμένη ευθύνη των τελευταίων αυτών προσώπων, σε αντίθεση με αυτή των κατά τα άρθρα 142 και 143 λοιπών υπευθύνων για την αναπλήρωση του ελλείμματος προσώπων (υπόλογοι, ταμίες, δια-χειριστές, εκκαθαριστές, εντολείς πληρωμής, συνευθυνόμενοι), η οποία εξικνείται μέχρι του βαθμού της ελαφράς αμέλειας. Εξάλλου, σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 164 παρ. 2 του ίδιου νόμου, το ως άνω άρθρο 144 που καθορίζει το μέτρο ευθύνης των προς καταλογισμό προσώπων για τη δημιουργία ελλείμματος, τυγχάνει εφαρμογής από το Ελεγκτικό Συνέδριο και επί εφέσεων κατά καταλογιστικών πράξεων που εκδόθηκαν πριν από τη δημοσίευση του νόμου αυτού (23.07.2021).

10. Στο άρθρο 202 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν.3463/2006 (Α΄114) Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Κ.Δ.Κ.), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, ορί-

ζεται ότι «1. Με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου είναι δυνατή η παροχή χρηματικών επιχορηγήσεων σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, περιλαμβανομένων και των εκκλησιαστικών, σε αθλητικούς και πολιτιστικούς συλλόγους, που έχουν την έδρα τους εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου ή της Κοινότητας (...). Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι οι δήμοι, στο πλαίσιο της μέριμνάς τους για την προαγωγή του πολιτιστικού και πνευματικού επιπέδου των δημοτών τους, δύνανται να παρέχουν χρηματικές επιχορηγήσεις, μεταξύ άλλων, σε πολιτιστικούς συλλόγους για την υλοποίηση των σκοπών τους, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί έχουν την έδρα τους εντός των διοικητικών ορίων του δήμου παρέχει την επιχορήγηση (Ελ. Συν. VII Τμ. 289/2019, 673/2017, 984/2015, 2506/2013, 111/2006 κ.ά.).

11. Με τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 1 του ν. 3801/2009 (Α' 163) και 29 παρ. 3 του ν. 3838/2010 (Α' 49) νομιμοποιήθηκαν δαπάνες που διενεργήθηκαν από 1.1.2004 μέχρι 21.7.2009 (Ελ. Συν. Δευτ. Τμ. 2089/2020, VII Τμ. 161/2019, 2/2017), μεταξύ άλλων, από δήμους, είτε οι δαπάνες αυτές απορρέουν από την άσκηση αρμοδιοτήτων που δεν προβλέπονται ρητά στην κείμενη νομοθεσία, είτε από την άσκηση ρητά προβλεπόμενων από τις σχετικές διατάξεις αρμοδιοτήτων, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: **α)** αφορούν σε έργα, εργασίες, προμήθειες, παροχή υπηρεσιών, μισθώματα ή παρασχεθείσες χρηματοδοτήσεις, **β)** έχουν εξοφληθεί, **γ)** βεβαιώνεται αρμοδίως η εκτέλεση του αντικειμένου για το οποίο εχώρησε η καταβολή τους και **δ)** δεν έχουν ακυρωθεί οι σχετικές, γενεσιουργές των δαπανών, πράξεις από τον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας (Ελ. Συν. Ολομ. 2820/ 2011, 1929/2018, VII Τμ. 1629/2019, 480/2018, 873/2016, 1999/2014).

12. Με τις υπ' αριθμ. 52/13.4.2007 και 97/30.7.2007 αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Λ. εγκρίθηκε, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με το άρθρο 202 του Κ.Δ.Κ., η επιχορήγηση του Συνδέσμου ... «...» και του Πολιτιστικού Συλλόγου «...», αντίστοιχα, με το ποσό των 4.600 ευρώ έκαστο. Σε εκτέλεση των αποφάσεων αυτών εκδόθηκαν για το πρώτο νομικό πρόσωπο τα ΧΕ ... και .../2007 και για το δεύτερο νομικό πρόσωπο τα ΧΕ ... και .../2007.

13. Σύμφωνα με το αρχικό Καταστατικό του Συνδέσμου ... «...» (απόφαση ../1973 Μονομελούς Πρωτοδικείου ...), σκοπός του Σωματείου ήταν, μεταξύ άλλων, η επιδίωξη και ανάπτυξη των σχέσεων των απανταχού ευρισκόμενων ..., η τουριστική προβολή του χωριού της ..., η καταβολή προσπάθειας ανέγερσης Ιερού

Ναού ... στο χωριό ..., καθώς και η ενίσχυση του τοπικού Δημοτικού Σχολείου (άρθρα 1 και 2). Ως έδρα του νομικού προσώπου ορίστηκε αρχικά η ..., ενώ το 2010, κατόπιν τροποποίησης του Καταστατικού (απόφαση .../2010 Μονομελούς Πρωτοδικείου ...), ως έδρα ορίστηκε το Δημοτικό Διαμέρισμα .. του (τότε) Δήμου ... Εξάλλου, σύμφωνα με το Καταστατικό του Συλλόγου «...» (απόφαση ../1990 Πολυμελούς Πρωτοδικείου ...), σκοποί του Συλλόγου ήταν η ανύψωση του πολιτιστικού και μορφωτικού επιπέδου των μελών του και των κατοίκων του χωριού ... της Κοινότητας., καθώς και η παροχή συνδρομής προς την Κοινότητα για πραγματοποίηση κοινωφελών και εξωραϊστικών έργων στην περιοχή. Ως έδρα του Συλλόγου ορίστηκε αρχικά η ..., ενώ το 2010, κατόπιν τροποποίησης του Καταστατικού (απόφαση ../2010 Μονομελούς Πρωτοδικείου ...), ως έδρα ορίστηκε ο συνοικισμός .. του (τότε) Δήμου ....

14. Με την προσβαλλόμενη Πράξη του Β' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου κρίθηκε ότι οι ως άνω καταβληθείσες επιχορηγήσεις δεν είναι νόμιμες, με την αιτιολογία ότι, κατά παράβαση του άρθρου 202 παρ. 1 του Κ.Δ.Κ., αμφότερα τα νομικά πρόσωπα επιχορηγήθηκαν, ενώ δεν είχαν την έδρα τους στον Δήμο ..., αλλά στον Δήμο ... Με τα δεδομένα αυτά, επιβλήθηκε καταλογισμός υπέρ του τέως Δήμου .., αλληλεγγύως και εις ολόκληρον, κατά το μέρος της ευθύνης εκάστου των εκκαλούντων υπό την ιδιότητά τους ως δημοτικών συμβούλων. Συγκεκριμένα, σε βάρος των πρώτου, δεύτερου και τρίτου των εκκαλούντων επιβλήθηκε καταλογισμός μέχρι του ποσού των 9.200,00 ευρώ, διότι είχαν υπερψηφίσει το σύνολο των ως άνω παράνομων δαπανών (ΧΕ ..., ..., ..., .../2007), ενώ σε βάρος του τέταρτου των εκκαλούντων και του Σ... Κ..., συζύγου της πέμπτης και πατέρα της έκτης και έβδομης των εκκαλούντων, μέχρι του ποσού των 4.600,00 ευρώ, διότι είχαν υπερψηφίσει την επιχορήγηση του Συνδέσμου ... «...» (ΧΕ ..., .../2007).

15. Ήδη, με την υπό κρίση έφεση, προβάλλεται ότι ο επίμαχος καταλογισμός δεν είναι νόμιμος, καθόσον, ανεξαρτήτως της καταστατικής τους έδρας, τα επιχορηγηθέντα νομικά πρόσωπα δραστηριοποιούνταν εν τοις πράγμασι στον τέως Δήμο ... και, ως εκ τούτου, οι αποφάσεις έγκρισης των σχετικών επιχορηγήσεων και, συνακόλουθα, οι δαπάνες που καταβλήθηκαν σε εκτέλεσή τους, παρίστανται νόμιμες. Σύμφωνα, όμως, με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 10, απαραίτητη προϋπόθεση για την επιχορήγηση πολιτιστικού συλλόγου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 202 του Δ.Κ.Κ., είναι να έχει αυτός την έδρα του στον δήμο που παρέχει την επιχορήγηση.

16. Εξάλλου, απορριπτέος τυγχάνει και ο λόγος έφεσης ότι, σε κάθε περίπτωση, συντρέχουν εν προκειμένω όλες οι προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη του άρθρου 34 του ν. 3801/2009 για τη νομιμοποίηση των επίδικων δαπανών. Και τούτο, καθόσον, ανεξαρτήτως εάν οι επιχορηγήσεις, όπως εν προκειμένω, εμπίπτουν ή όχι στο πεδίο εφαρμογής της ως άνω, στενώς ερμηνευτέας ως νομιμοποιητικής, και ρητά αναφερόμενης σε «χρηματοδοτήσεις», διάταξης (πρβλ. ως προς τη σχετική διάκριση άρθρο 41 παρ. 1 και 2 του ν. 4129/2013, Α' 52), οι επίμαχες δαπάνες, στον βαθμό που αντίκεινται ευθέως στο άρθρο 202 παρ. 1 του Δ.Κ.Κ., δεν μπορούν να νομιμοποιηθούν (βλ. Ελ.Συν. VII Τμ. 289/2019, πρβλ. Ελ.Συν. VII Τμ. 673/2017).

17. Με την υπό κρίση έφεση προβάλλεται ακόμη ότι, δοθέντος ότι η προσβαλλόμενη Πράξη κοινοποιήθηκε στους εκκαλούντες το έτος 2018, η αξίωση για την αναπλήρωση του ελλείμματος για το οικονομικό έτος 2007 έχει υποπέσει σε παραγραφή, σύμφωνα με το άρθρο 93 παρ. 1 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (Α' 52) Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 39 του ν. 4509/2017 (Α' 201). Ωστόσο, όπως έχει κριθεί με τη 2000/2020 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, η ρύθμιση περί 10ετούς παραγραφής των αξιώσεων για την αναπλήρωση ελλειμμάτων, που εισήχθη με το άρθρο 39 του ν.4509/2017, δεν καταλαμβάνει παντάπασι περιπτώσεις, κατά τις οποίες η διαδικασία καταλογισμού έχει ήδη ολοκληρωθεί πριν από την ισχύ της διάταξης αυτής με την έκδοση καταλογιστικής απόφασης σε βάρος των υπόχρεων (υπολόγων, συνευθυνομένων, αχρεωστήτως λαβόντων). Συνεπώς, καταλογισμός ελλείμματος με πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία εκδόθηκε πριν από τις 22.12.2017, ημερομηνία έναρξης της ως άνω ρύθμισης, δεν υπόκειται στη θεσπιζόμενη με αυτή 10ετή παραγραφή, αλλά, ελλείψει ειδικής μεταβατικής διάταξης, στην προϊσχύουσα γενική εικοσαετή παραγραφή του άρθρου 249 του Αστικού Κώδικα, η οποία αρχίζει από τη λήξη του οικονομικού έτους εντός του οποίου δημιουργήθηκε το έλλειμμα (Ελ.Συν.Δευτ. Τμ.1534/2021). Εν όψει αυτών, δεδομένης της έκδοσης της προσβαλλομένης στις 13.3.2017, η νέα αυτή ρύθμιση δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής στην περίπτωση των εκκαλούντων, απορριπτομένου ως αβασίμου του περί του αντιθέτου ισχυρισμού τους. Εξάλλου, ακόμη και εάν ήθελε κριθεί εφαρμοστέα η εν λόγω διάταξη, σε κάθε περίπτωση, η επίδικη αξίωση του Δήμου Α. δεν έχει υποπέσει σε παραγραφή, καθόσον από το τέλος του οικονομικού έτους, εντός του οποίου δημιουργήθηκε το έλλειμμα (31.12.2007), μέχρι την έκδοση

της προσβαλλόμενης καταλογιστικής Πράξης (13. 3.2017), δεν έχει παρέλθει δεκαετία.

18. Περαιτέρω, όμως, λαμβάνοντας υπόψη ότι τόσο οι καταστατικοί σκοποί, όσο και, κατ' ανάγκη, οι συνδεόμενες με αυτούς δράσεις των επιχορηγηθέντων νομικών προσώπων αφορούσαν στους συνοικισμούς της ... και της ..., αντίστοιχα, οι οποίοι αμφότεροι ανήκαν διοικητικά στον τέως Δήμο ..., όπου και μεταφέρθηκε εν τέλει η καταστατική τους έδρα το 2010 (βλ. σκ. 13), το Τμήμα κρίνει ότι δεν στοιχειοθετείται δόλος η βαριά αμέλεια στο πρόσωπο των πρώτου, τρίτου και τέταρτου των εκκαλούντων, οι οποίοι συμμετείχαν στη λήψη των σχετικών αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου, όπως άλλωστε έγινε δεκτό και με την προσβαλλόμενη καταλογιστική Πράξη, με την οποία δεν επιβλήθηκαν σε βάρος τους προσαυξήσεις για το επίμαχο έλλειμμα. Ως εκ τούτου, κατά παραδοχή του προβαλλόμενου με το υπόμνημα σχετικού λόγου, ο οποίος, άλλωστε, λαμβάνεται υπόψη και αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο, ως αναγόμενος στο νόμο βάσιμο της καταλογιστικής πράξης (άρθρο 116 του ν. 4700/2020), οι πρώτος, τρίτος και τέταρτος των εκκαλούντων πρέπει να απαλλαγούν από τον επιβληθέντα σε βάρος τους καταλογισμό, κατ' εφαρμογή του άρθρου 144 παρ. 4 του ν. 4820/2021, το οποίο, σύμφωνα με τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 164 παρ. 2 του ίδιου νόμου, εφαρμόζεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο κατά την εκδίκαση του ένδικου μέσου της έφεσης και σε υποθέσεις από καταλογιστικές πράξεις, που εκδόθηκαν μέχρι τη δημοσίευση αυτού (βλ. σκ. 9), όπως εν προκειμένω.

19. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, πρέπει η ένδικη έφεση να γίνει δεκτή ως προς τους πρώτο, τρίτο, τέταρτο, πέμπτη, έκτη και έβδομη των εκκαλούντων και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη Πράξη, κατά το μέρος που τους αφορά. Περαιτέρω, πρέπει να διαταχθεί η επιστροφή στον πρώτο εκκαλούντα του καταβληθέντος παραβόλου (άρθρο 73 παρ. 4 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο) και, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, να απαλλαγούν το Ελληνικό Δημόσιο και ο Δήμος ... από τα δικαστικά έξοδα των εκκαλούντων (άρθρο 275 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 παρ. 2 του ν. 3472/2006).

Για τους λόγους αυτούς

Κηρύσσει διακοπήσει η δίκη ως προς τον δεύτερο εκκαλούντα, Α... Χ.. του ...

Δέχεται την έφεση ως προς τους λοιπούς εκκαλούντες.

Ακυρώνει την .../2017 καταλογιστική Πράξη του Β΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως προς αυτούς.

Διατάσσει την απόδοση του καταβληθέντος παραβόλου στον πρώτο εκκαλούντα.

Και

Απαλλάσσει το Ελληνικό Δημόσιο και τον Δήμο .. από τα δικαστικά έξοδα των εκκαλούντων.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιάσκεψη στην Αθήνα στις 18 Μαΐου 2022.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ANNA ΛΙΓΩΜΕΝΟΥ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δευτέρου Τμήματος, στις 11 Οκτωβρίου 2022.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ANNA ΛΙΓΩΜΕΝΟΥ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ